

Samenvatting positieve uitspraak Hoge Raad

Op 10 juni 2022 heeft de Hoge Raad, ons hoogste rechtscollege, een belangrijke uitspraak gedaan over Dexia-zaken waarbij een tussenpersoon betrokken is geweest bij het afsluiten van effectenleaseovereenkomsten. In deze zogeheten tussenpersoon-zaken worden twee argumenten aangevoerd op grond waarvan Dexia alle schade met wettelijke rente moet vergoeden.

Deze argumenten zijn:

1. de tussenpersoon heeft zonder vergunning een advies gegeven over het effectenleaseproduct en Dexia had, indien zij dit wist of behoorde te weten, geen zaken mogen doen met de tussenpersoon;
2. De tussenpersoon heeft zonder vergunning een order doorgegeven en Dexia had, indien zij dit wist of behoorde te weten, geen zaken mogen doen met de tussenpersoon.

De Hoge Raad heeft al eerder geoordeeld dat als een tussenpersoon zonder vergunning advies geeft en Dexia zaken met deze tussenpersoon doet, terwijl zij wist of behoorde te weten dat de tussenpersoon adviseerde over effectenleaseproducten, Dexia alle schade met wettelijke rente moet vergoeden.

De rechtbanken en gerechtshoven in Nederland oordelen sindsdien verschillend over de vraag wanneer sprake is van een advies en wanneer een client 100% vergoeding krijgt. Ook wordt er verschillend geoordeeld over de vraag wanneer er een order wordt doorgegeven en/of het doorgeven van een order zonder vergunning 100% schadevergoeding oplevert.

De landelijke kamer effectenlease, een afdeling binnen de rechtbanken die speciaal in het leven is geroepen om de vele effectenleasezaken te beoordelen, vindt die verschillende oordelen ongewenst en heeft daarom de Hoge Raad gevraagd om duidelijkheid te geven. Dat heeft de Hoge Raad nu gedaan.

Hieronder wordt het oordeel over de advisering en het doorgeven van een order toegelicht.

Advisering

De vraag die rechters moeten beantwoorden is: wanneer is er sprake van een advies?

Sommige rechters beslissen dat daar waar de tussenpersoon een specifiek product als passend aanbeveelt er al sprake is van een advies. Andere rechters vinden dat er pas sprake kan zijn van een advies als er aan verschillende voorwaarden is voldaan. Er wordt dan belang gehecht aan de vragen als:

- van wie is het initiatief tot het contact met de tussenpersoon uitgegaan?
- is er een huisbezoek geweest of alleen telefonisch contact?
- is er een financieel plan opgesteld?

Ook beslissen sommige rechters dat, alhoewel er wel geadviseerd is, er niet zomaar een 100% vergoeding kan volgen. De landelijke kamer effectenlease heeft de verschillende beslissingen benoemd en aan de Hoge Raad gevraagd om duidelijkheid te geven. De Hoge Raad oordeelt klip en klaar dat het stellen van allemaal extra eisen niet terecht is. Als een tussenpersoon een specifiek product als passend voor de client heeft aanbevolen (een gepersonaliseerde aanbeveling) is sprake van een advies. In dat geval had Dexia geen zaken met de tussenpersoon mogen doen en dus geen effectenleaseovereenkomst met de client mogen sluiten. Dexia moet, als ze het effectenleasecontract toch heeft afgesloten, 100% van de schade vergoeden en vermeerderen met wettelijke rente. Het maakt daarbij niet uit of het een goed of slechts advies was, of de tussenpersoon zich heeft gepresenteerd als onafhankelijk financieel adviseur, hoe het contact is geweest (bezoek, telefonisch of schriftelijk) en hoe het advies is verstrekt (mondeling of schriftelijk). De weinige tussenpersoon-zaken die Dexia won waren juist op die laatste punten gebaseerd, en die blijken nu niet op te gaan.

Dit is voor onze cliënten een grote winst want nu moeten alle rechtbanken en gerechtshoven de uitspraak van de Hoge Raad als uitgangspunt nemen en zich richten op de vraag of een specifiek effectenleaseproduct als passend is aanbevolen door de tussenpersoon.

Een voorbeeld uit de praktijk

Graag laten we nog zien hoe de uitspraak qua schadevergoeding uitwerkt in de praktijk. Als de rechter 100% schadevergoeding toewijst betekent dit dat u alles wat u betaald heeft terugkrijgt. Aan de andere kant worden voordelen die u heeft ontvangen, zoals eventueel dividend, verrekend. Over het bedrag dat netto is betaald krijgt u wettelijke rente. De betaling van wettelijke rente heeft een grote impact. Dit komt omdat u vaak rente krijgt over een periode van 15 tot 25 jaar. De wettelijke rente kan leiden tot een toename van ruim 130% van de inleg.

Situatie: Een client heeft voor zijn effectenleasecontract dat in januari 2000 is afgesloten € 10.000,- vooruitbetaald aan inleg. Tijdens de looptijd is € 2.000,- aan voordeel ontvangen en bij beëindiging na 5 jaar (januari 2005) resteert een restschuld van € 5.000,- die is betaald.

<i>Inleg</i>	€ 10.000
<i>Ontvangen dividend</i>	€ 2.000-
<i>Netto inleg schade</i>	€ 8.000
<i>Wettelijke rente (vanaf januari 2000 tot juni 2022) over € 8.000,-</i>	€ 10.732+
<i>Totale schadevergoeding inleg</i>	€ 18.732
<i>Restschuld betaald</i>	€ 5.000
<i>Wettelijke rente restschuld (vanaf januari 2005 tot juni 2022) over € 5.000,-</i>	€ 3.649+
<i>Totale schadevergoeding restschuld</i>	€ 8.649
<i>Totale schadevergoeding bedraagt 18.732 + 8.649 =</i>	€ 27.381

NB. De wettelijke rente wordt berekend vanaf het moment van betaling, dus bij een maandbetaling wordt telkens gerekend vanaf de desbetreffende maandbetaling die na verrekening van voordelen schade oplevert (waardoor de rente later ingaat dat de datum van de eerste maanbetaling).

NB. 2 Indien Dexia al betalingen heeft verricht, bijvoorbeeld een deel van de restschuld is al terugbetaald, wordt dit in mindering gebracht op het door u nog te ontvangen bedrag aan betaalde restschuld en voor dat gedeelte wordt ook vanaf de datum van betaling geen wettelijke rente gerekend.

Doorgeven van een order

Op dit punt is de Hoge Raad van oordeel dat het enkel doorgeven van order zonder vergunning in principe geen reden is om 100% van de schade te vergoeden. De Hoge Raad geeft aan dat er dan een verschil is met de advisering. Bij advisering door de tussenpersoon hoeft een client minder snel bedacht te zijn op niet vermelde risico's. Volgens de Hoge Raad is dat bij het enkel doorgeven van een order niet het geval en is er daarom geen reden om de schade geheel te vergoeden, maar geldt hier de standaard schadevergoeding volgens het zogeheten Hofmodel.

Hier hadden wij graag een ander oordeel gezien, omdat de discussie over wanneer er sprake is van advisering dan niet nodig was. Maar omdat de Hoge Raad over advisering gunstig heeft beslist, zal dit geen invloed hebben op de vordering. Wij kunnen immers in veel (meer) gevallen de verboden advisering door de tussenpersoon aantonen.

Wij zijn dan ook zeer tevreden met deze duidelijke uitspraak van de Hoge Raad en gaan met positieve insteek verder met de afhandeling van de tussenpersoonszaken. De komende tijd wordt de balans opgemaakt en bekijken wij deze ontwikkelingen in het kader van de openstaande zaken. U kunt onze verdere berichtgeving afwachten.